

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	5Cdo/177/2023
Identifikačné číslo spisu:	8219201419
Dátum vydania rozhodnutia:	31.07.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Jana Halušková
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:8219201419.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Jany Haluškovej a členov senátu JUDr. Jany Bajánkovej a JUDr. Jozefa Kolcuna, PhD., v spore žalobcu B. K., narodeného XX. B. XXXX, I., M. XX/XX, zastúpeného advokátom JUDr. Vladimírom Cahajlom, Bardejov, Dlhý rad 16, proti žalovanej M. B., narodenej XX. Q. XXXX, I.G., M. XX/XX, zastúpenej advokátom JUDr. Stanislavom Súletym, Bardejov, Námestie SNP 1, o vytýčenie hranice pozemku a určenie vlastníckeho práva a iné, vedenom na Okresnom súde Bardejov pod sp. zn. 2C/21/2019, o dovolaní žalobcu proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 30. januára 2023 sp. zn. 16Co/15/2022 takto

rozhodol:

Dovolanie z a m i e t a.

Žalovanej p r i z n á v a voči žalobcovi náhradu trov dovolacieho konania v plnom rozsahu.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Bardejov (ďalej aj „súd prvej inštancie“ alebo „okresný súd“) rozsudkom z 11. augusta 2021 sp. zn. 2C/21/2019 v spojení s opravným uznesením okresného súdu z 25. júla 2022 sp. zn. 2C/21/2019 žalobu zamietol (I. výrok) a rozhodol, že žalovaná má voči žalobcovi nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100 %, o ktorých výške rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (II. výrok). V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa voči žalovanej domáhal určenia, že „je vlastníkom k vyčlenenej časti podľa ZP značka“ a uloženia povinnosti „na odstránenie postaveného plota jeho odprataním, ako aj tejto časti nehnuteľnosti a to v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku“ a zároveň si uplatnil aj nárok na náhradu trov konania. V žalobe argumentoval, že žalovaná postavila nový plot bez stavebného povolenia obce a bez jeho súhlasu medzi parcelami CKN 1121/2, 1121/1 a CKN 1134/3, 1134/1 v katastrálnom území obce I.. Preto podal žalobu, aby znalec z odboru geodézie kartografie prizvaný súdom na mieste samom vytýčil lomové body parciel žalobcu medzi parcelou žalovanej CKN 1134/1 a CKN 1134/3 a tak určil priebeh hranice. Lomové body pozemku žalobcu sú trvalo označené podľa GP č. 920-160-6 zo 17. novembra 1966 a GP č. 242-341-030-94 z 09. februára 1994, ktorý bol podkladom pre rozsudok súdu sp. zn. 7C/149/94-28, čo potvrdila aj Správa katastra Bardejov. Súd prvej inštancie vykonal dokazovanie oboznámením sa s obsahom žaloby a jej prílohami, konkrétne s odpoveďami Správy katastra Bardejov z

18. januára 2011, 28. februára 2012 a 24. apríla 2012, rozsudkom tunajšieho súdu č. k. 7C/149/94-28 z 03. novembra 1994, rozhodnutiami Obce I. z 28. marca 2010 a z 15. januára 2014, rozhodnutím Krajského stavebného úradu v Prešove z 21. júna 2011, podstatným obsahom spisu tunajšieho súdu sp. zn. 7C/149/1994, geometrickým plánom z 18. septembra 2013 (zo spisu tunajšieho súdu sp. zn. 2C/19/2019), písomnými vyjadreniami strán sporu a prednesom žalobcu a právneho zástupcu žalovanej na pojednávaní nariadenom na 11. augusta 2021. Dospel k záveru, že žalobca v žalobe netvrdil a listinnými dôkazmi bezpečne nepreukázal skutočnosti, na základe ktorých by súd jeho žalobe mohol vyhovieť. Okresný súd mal preukázané, na čo upozornil žalobcu v priebehu pojednávania, že petit žaloby je nevykonateľný a žalobcu poučil o jeho práve na právnu pomoc, na možnosť späťvzatia žaloby a možnosť podať kvalifikovanú žalobu prostredníctvom subjektu poskytujúceho právne služby. Žalobca však nebol aktívny, nebránil svoje práva a nepožiadaval o odročenie pojednávania. Navrhol do konania pribrať znalca, ale nedokázal špecifikovať, aké odborné otázky má znalec zodpovedať. V tejto súvislosti uviedol, že to vie geodet O. a že súd si má dôkazy vyžiadať z katastra. O aké dôkazy by malo ísť bližšie nešpecifikoval. Paradoxne vyznel podľa okresného súdu aj argument žalobcu a jeho odvolanie sa na geometrický plán geodeta B. O. č. 37117769-23/2013 z 18. septembra 2013, ktorý nebol úradne overený, ale o ktorý žalobca opieral svoj nárok, keďže tvrdil, že tento geometrický plán vykazuje posun do jeho pozemku. Okresný súd dodal, že v civilnom sporovom konaní nemôže plniť funkciu vyhľadávacieho orgánu a ani naznačovať žalobcovi správny smer procesného postupu. S poukazom na uvedené uzavrel, že tvrdenia v žalobe vrátane petitu, ako aj vo vyjadreniach žalobcu sú neúplnými skutkovými tvrdeniami, nepodporenými dostatočnými dôkazmi, ktoré bránia súdu rozhodnúť inak, než zamietnutím žaloby. Keďže žalobca neunesol bremeno dôkazu a ani bremeno tvrdenia, okresný súd si spravil o spore obraz iba v rozsahu, v akom mu ho vykreslili strany sporu svojimi tvrdeniami a súvisiacimi dôkazmi. O trovách konania rozhodol podľa § 255 ods. 1 a § 262 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok v znení neskorších predpisov (ďalej aj „CSP“), nezistiac žiadne okolnosti, ktoré by odôvodňovali potrebu aplikácie § 257 CSP.

2. Krajský súd v Prešove (ďalej len „odvolací súd“) na odvolanie žalobcu rozsudkom z 30. januára 2023 sp. zn. 16Co/15/2022 rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením potvrdil a rozhodol, že žalovaná má vo vzťahu k žalobcovi nárok na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100 %. Odvolací súd posúdil ako vecne správne závery súdu prvej inštancie o tom, že žalobca v žalobe netvrdil a listinnými dôkazmi bezpečne nepreukázal skutočnosti, na základe ktorých by súd jeho žalobe mohol vyhovieť. Súd prvej inštancie nevylúčil možný úspech žalobcu v spore, avšak žalobca aj napriek poučeniu súdu neprodukoval žiaden dôkaz, ktorým by právne relevantne preukázal dôvodnosť uplatneného nároku spočívajúceho v zásahu žalovanej do výkonu jeho vlastníckeho práva. V konaní neboli predložené ani geometrické plány, na ktoré v žalobe odkazoval (r. 1994, 1966) a ktorými by mal byť preukázaný priebeh hranice, ktorý je v konaní sporný. Aj z odvolania vyplynulo, že žalobca nevie určiť, aké úlohy má znalec vykonať. Na otázku súdu, čo má byť predmetom znaleckého dokazovania (zápisnica o pojednávaní dňa 11. augusta 2021, č. l. 83 spisu) žalobca nedal kvalifikovanú odpoveď, aký dôkaz žiada vykonať a čo má byť predmetom znaleckého dokazovania. Odvolací súd skonštatoval, že žalobca neunesol v spore dôkazné bremeno a napriek poučeniu súdom prvej inštancie nereflektoval na výzvu súdu na späťvzatie žaloby a podanie nového návrhu prostredníctvom kvalifikovaného právneho zástupcu. S prihliadnutím na uvedené odvolací súd postupom podľa § 387 CSP napadnutý rozsudok ako vecne správny potvrdil. Po právnej stránke rozhodnutie odôvodnil poukazom na § 123, § 124, § 126 ods. 1 a § 127 ods. 1 Občianskeho zákonníka a § 132 ods. 1 až 3, § 181 ods. 4, § 153 ods. 1 až 3 a § 154 CSP. V odvolacom konaní úspešnej žalovanej priznal vo vzťahu k žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v celom rozsahu podľa § 396 ods. 1, § 255 ods. 1 v spojení s § 262 ods. 1 CSP s tým, že o výške náhrady týchto trov rozhodne súd prvej inštancie (§ 262 ods. 2 CSP).

3. Proti uvedenému rozsudku odvolacieho súdu podal dovolanie žalobca (ďalej aj „dovolateľ“) tvrdiac dovolací dôvod v zmysle § 420 písm. f) CSP. Argumentoval, že vytýčenie hranice pozemku bolo možné jednoduchým úkonom súdu tak, že by súd určil súdneho znalca. Túto požiadavku žalobcu súd odmietol a namiesto toho sa zaoberal rôznymi vyhláseniami a potvrdeniami žalovanej, ktorých vierohodnosť bola žalobcom spochybnená. Súd odmietol dôkazy, ktoré svedčili v prospech žalobcu, napr. predložené dôkazy z geometrického plánu znalca O. z 18. septembra 2013 ako aj jeho odôvodnenie ku

geometrickému plánu. Nepribratím znalca do konania, ktorý by vytýčil hranicu sporného pozemku, došlo podľa žalobcu k porušeniu jeho práva na spravodlivý súdny proces a tento nesprávny procesný postup mal viesť aj k nesprávnemu rozhodnutiu súdu. Dovolateľ preto navrhol, aby dovolací súd rozsudok odvolacieho súdu a rozsudok okresného súdu v spojení s opravným uznesením zrušil a vec vrátil odvolaciemu alebo okresnému súdu na ďalšie konanie. Zároveň žiadal priznať náhradu trov konania v rozsahu 100 %.

4. Žalovaná vo vyjadrení k dovolaniu považovala tvrdenie žalobcu o porušení jeho práva na spravodlivý proces tým, že súd odmietol jeho požiadavku na pribratie znalca do konania za zavádzajúce a nemajúce oporu vo výsledkoch vykonaného dokazovania. Žalobca ani po upozorneniach a poučeníach súdom o jeho procesných právach nedal v otázke znaleckého dokazovania kvalifikovanú odpoveď na otázku, aký dôkaz žiada vykonať, čo má byť predmetom znaleckého dokazovania a aké úlohy má znalec vykonať. Výsledky vykonaného dokazovania svedčia o tom, že v konaní bolo dané za dosť procesným právam žalobcu a že žalobca aj napriek poučeniu súdom neuniesol dôkazné bremeno. Vzhľadom na uvedené navrhla, aby dovolací súd dovolanie zamietol a priznal jej právo na náhradu trov dovolacieho konania.

5. Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“ alebo „dovolací súd“) ako súd dovolací (§ 35 CSP) po zistení, že dovolanie podala v stanovenej lehote (§ 427 ods. 1 CSP) strana zastúpená v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 CSP), v ktorej neprospech bolo napadnuté rozhodnutie vydané (§ 424 CSP), bez nariadenia pojednávania (§ 443 CSP, časť vety pred bodkočiarkou) dospel k záveru, že dovolanie treba zamietnuť.

6. Dovolateľ vyvodzoval prípustnosť dovolania z § 420 písm. f) CSP, podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces.

7. Dovolanie prípustné podľa § 420 CSP možno odôvodniť tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 CSP). Dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 CSP).

8. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle § 420 písm. f) CSP treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca, a ktoré tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr. o právo na verejné prejednanie sporu za prítomnosti strán sporu, právo vyjadriť sa ku všetkým vykonaným dôkazom, právo na zastúpenie zvoleným zástupcom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

9. Podstatou dovolacej argumentácie bola námietka, že súd odmietol návrh žalobcu na pribratie súdneho znalca do konania za účelom vytýčenia hranice sporného pozemku.

10. Dokazovanie je časť civilného súdneho konania, v rámci ktorej si súd vytvára poznatky potrebné na rozhodnutie vo veci. Právomoc konať o veci, ktorej sa návrh týka, v sebe obsahuje právomoc posúdiť, či a aké dôkazy na zistenie skutkového stavu sú potrebné a akým spôsobom sa zabezpečí dôkaz na jeho vykonanie (I. ÚS 52/03). V dokazovaní sa súd obmedzuje len na zisťovanie skutkových poznatkov (poznatkov o skutkových okolnostiach, ktoré zakladajú a odôvodňujú prejednávaný nárok). Posúdenie návrhov na vykonanie dokazovania a rozhodnutie, ktoré z nich budú v rámci dokazovania vykonané, je vždy vecou súdu (viď § 185 ods. 1 CSP), a nie strán sporu. Ak súd niektorý dôkaz nevykoná, môže to viesť nanajvýš k jeho nesprávnym skutkovým záverom, a teda v konečnom dôsledku aj k nesprávnemu rozhodnutiu, nie však k zmätočnosti rozhodnutia (pozri napr. judikáty R 37/1993 a R 125/1999). Rozsah vykonaného dokazovania nie je závislý od vôle sporových strán.

11. Ustálená rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít niekoľkokrát judikovala, že civilné sporové konanie je ovládané prejednávacia zásadou, v súlade s ktorou je úspech procesnej strany definovaný jej povinnosťou tvrdenia a na ňu nadväzujúcou dôkaznou povinnosťou a im zodpovedajúcim korelátom v podobe bremena tvrdenia a dôkazného bremena. Z prejednávacej zásady potom následne vyplýva základné procesné pravidlo, podľa ktorého každá strana je povinná dokazovať skutočnosti zodpovedajúce znakom právnej normy, ktorá je pre ňu priaznivá a ktorej sa domáha. Strana domáhajúca sa týchto právnych následkov ponesie aj nepriaznivé dôsledky stavu non liquet (neobjasneného určitého skutkového stavu, resp. určitej relevantnej skutočnosti), teda procesných následkov toho, ako keby bolo zistené, že k naplneniu skutkových predpokladov hypotézy právnej normy, ktorej účinkov sa domáhala, nedošlo (nález Ústavného súdu Slovenskej republiky č. k. I. ÚS 24/2019 z 9. júna 2020).

12. V súdnej veci sa žalobca podanou žalobou voči žalovanej domáhal určenia, že „je vlastníkom k vyčlenenej časti podľa ZP znalca“ a uloženia povinnosti „na odstránenie postaveného plotu jeho odprataním, ako aj tejto časti nehnuteľnosti a to v lehote do 30 dní od právoplatnosti rozsudku.“ Okresný súd žalobu zamietol uvedúc, že žalobca netvrdil a listinnými dôkazmi bezpečne nepreukázal skutočnosti, na základe ktorých by jeho žalobe mohol vyhovieť, t. j. neunesol bremeno dôkazu a ani bremeno tvrdenia. Zo zápisnice o pojednávaní nariadenom na 11. augusta 2021 vyplýva, že žalobca žiadal o pribratie znalca do konania, ktorý by určil hranicu pozemkov, avšak na otázku súdu, aké otázky navrhuje znalcovi položiť, žalobca nevedel odpovedať a uviedol, že sa môže spýtať p. O.. Okresný súd na tomto pojednávaní zároveň poučil žalobcu o práve zvoliť si právneho zástupcu a s poukazom na nevykonateľný petit žaloby bol tiež vyzvaný na späťvzatie žaloby, k čomu ale žalobca nepristúpil. Odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie ako vecne správny potvrdil (§ 387 CSP), pretože sa stotožnil s jeho záverom, že žalobca aj napriek poučeniu zo strany okresného súdu neprodukoval žiaden dôkaz, ktorým by právne relevantne preukázal dôvodnosť uplatneného nároku spočívajúceho v zásahu žalovanej do výkonu jeho vlastníckeho práva. Odvolací súd v bode 31 rozsudku vysvetlil prejednanú zásadu, ktorá sa uplatňuje v sporovom konaní, v bode 32 rozsudku sa venoval teórii dôkazného bremena, v bode 36 rozsudku zdôraznil dôkaznú iniciatívu strán sporu a v bode 37 rozsudku uviedol následky nesplnenia dôkaznej povinnosti.

13. Po preskúmaní obsahu spisu a odôvodnení rozsudkov súdov nižších inštancií dovolací súd konštatuje, že v postupe odvolacieho súdu v spojitosti s postupom okresného súdu nezistil žiadne vady, ktoré by boli spôsobilé ukrátiť dovolateľa na jeho procesných právach a založiť tak dôvodnosť podaného dovolania. Dovolací súd udáva, že každá sporová strana má povinnosť tvrdenia a povinnosť dôkaznú, pričom predloženie podstatných a rozhodujúcich skutkových tvrdení a dôkazov podporujúcich predložené tvrdenia je predpokladom úspechu v spore. V posudzovanej veci súdy dospeli k zhodnému záveru, že dovolateľ predložil súdu neúplné skutkové tvrdenia, navyše nepodporené dostatočnými dôkazmi. Následkom nesplnenia povinnosti tvrdenia a dôkaznej povinnosti je vecne nepriaznivé rozhodnutie súdu, ktoré v tomto prípade znáša žalobca, ktorý si tieto povinnosti ako pán sporu (dominus litis) nesplnil. V tejto súvislosti tak nie je dôvodná ani námietka dovolateľa o nepribratí súdneho znalca do konania, pretože dovolateľ nebol schopný súdu predložiť otázky, ktoré by mal súdny znalec vo vzťahu k predmetu sporu zodpovedať (zápisnica o pojednávaní dňa 11. augusta 2021).

14. Z uvedených dôvodov dovolací súd uzatvára, že dovolanie, v ktorom dovolateľ namieta vadu zmätočnosti konania podľa § 420 písm. f) CSP je prípustné, ale nie je dôvodné. Dovolací súd preto dovolanie zamietol podľa § 448 CSP.

15. O nároku na náhradu trov dovolacieho konania dovolací súd rozhodol podľa § 453 ods. 1 v spojení s § 255 ods. 1 CSP. V dovolacom konaní bola plne úspešná žalovaná, ktorej vznikli trovy dovolacieho konania. Dovolací súd jej preto voči žalobcovi priznal ich náhradu v plnom rozsahu. O výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia dovolacieho súdu samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník (§ 262 ods. 2 CSP).

16. Tento rozsudok prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.